Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

DG Openbaar Bestuur & Democr Rechtsstaat
DGOBDR-BFR-Regelg. Toezicht & Monitoring

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
[redacted]

Datum
12 november 2026

Onze referentie
2026-0000613358

nota

Erratum op Integraal Overzichten Financiën

Aanleiding

Eind oktober is de Kamerbrief met Integrale Overzichten Financiën Gemeenten en Provincies naar de Eerste en Tweede Kamer verzonden. Recent ontvingen wij signalen dat andere partijen op een ander exploitatiesaldo voor gemeenten uitkwamen. Nader onderzoek wees uit dat het saldo inderdaad lager is: € 2,8 mld. (overschot op de jaarrekeningen van alle gemeenten gezamenlijk) in plaats van de eerder gemelde € 3,2 mld.

Naar aanleiding van deze vondst zijn alle datapunten in de brief tegen het licht gehouden. Dit leverde een aantal kleine bijstellingen op; zo is het overschot van de provincies iets omlaag bijgesteld. In bijgevoegde brief wordt de Kamer hierover geïnformeerd. De bijstellingen veranderen niet de inhoudelijke conclusies in de Kamerbrief en de overzichten. Het gemeentelijk overschot van € 2,8 mld. is nog steeds in lijn met die van vorige jaren en daarmee in historisch perspectief hoog.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd om de brief met het erratum, die mede namens de Staatssecretaris van Financiën aan de Tweede Kamer te ondertekenen en deze brief tevens ter kennisname aan de Eerste Kamer te sturen.
- De brieven zijn ambtelijk afgestemd met FIN en worden parallel aan de Staatssecretaris van Financiën als medefondsbeheerder voorgelegd.

Kern

- Met de Integrale Overzichten bieden we de Kamers in één document informatie over de financiën van gemeenten en provincies, die daarvoor op verschillende momenten tijdens het jaar werden gedeeld (zoals Kamerbrief verantwoording, Onderhoudsrapport Specifieke Uitkeringen[1]). Dit biedt overzicht en kan hiermee ook een agenderende werking hebben. De begeleidende Kamerbrief behandelt de belangrijkste punten.
- We rapporteren de Kamer over gemeente- en provinciefinanciën op basis van CBS Statline-data. De resultaten van het voorgaande jaar berekenen we op basis van zogeheten Iv3-data. Iv3 is het informatiesysteem

[1] Nu moet het Onderhoudsrapport Specifieke Uitkeringen volgens de Fvw nog vóór 1 juni naar de Kamer worden gestuurd. Dit gebeurt nu ook, in het Integraal Overzicht staat e.e.a. wel uitgebreider. De plicht wordt met de herziening uit de wet gehaald.

DG Openbaar Bestuur & Democr Rechtsstaat
DGOBDR-BFR-Regelg. Toezicht & Monitoring

Datum
12 november 2026

Onze referentie
2026-0000613358

waarmee gemeenten en provincies volgens een standaardindeling financiële data toezenden aan het CBS.

- Het CBS publiceert pas in december de jaarrekeningresultaten van het voorgaande jaar. Dit is te laat voor de begrotingsbehandeling BZK, waarvoor het Integraal Overzicht verzonden wordt. Daarom berekenen we de data zelf, op basis van Iv3-data. In de regel is de afwijking tussen Iv3- en Statline-data klein.
- Naast het genoemde gemeentelijk overschot is ook het provinciaal overschot lager dan eerst gemeld: niet € 561 mln. maar € 476 mln. Ook zijn de baten bij provincies lager dan eerst gemeld, € 8.405 mln. in plaats van € 8.535 mln., en zijn de bruto lasten overhead bij provincies lager, € 1.088 mln. in plaats van € 1.147 mln. Ook zijn de netto lasten overhead bij provincies hoger, € 841 mln. in plaats van € 757 mln. Als gevolg hiervan is de netto schuld, gecorrigeerd voor doorgeleende gelden voor provincies, fractioneel lager dan eerder gemeld: -120 procent van de baten in plaats van -118 procent. Verdere grote bijstellingen zijn er niet.
- De lagere overschotten komen voor het overgrote deel doordat één gemeente en één provincie hun Iv3-data niet volgens voorschrift hebben aangeleverd aan het CBS.
- Zoals ook in het erratum wordt aangekondigd, zullen we vanaf volgend jaar intensiever checks op datakwaliteit uitvoeren.

Toelichting

- De aanbiedingsbrief bij de Integraal Overzichten bouwt voort op de uitkomsten van de verkenning monitoring die in de Kamerbrief Werken aan Balans[2] zijn aangekondigd. De Integrale Overzichten van volgend jaar zullen worden verrijkt met de uitkomsten van deze verkenning.
- Er zal overzicht worden gegeven van de beleidsvrijheid van de verschillende taakvelden, waarin gemeenten respectievelijk provincies activiteiten ondernemen. Dit zal worden verbonden aan de lastenontwikkeling op die taakvelden. Ook zal een toevoeging worden opgenomen over het nieuwe instrument, de balansscan.
- Daarnaast plaatst de Kamerbrief de resultaten van gemeenten in het perspectief van lopende discussies over de gemeentefinanciën. Deze Kamerbrief wordt nu dus opnieuw verzonden, met de gewijzigde financiële gegevens.

[2] Kamerstukken II 2026-2027, 2026 Z20081